

bades als ports dels EE. UU.
a 1 dies contra 1.000 l'any anterior

GONAROMAT

En un nou i magnífic preparat
de forma de capsa contra les
plagues i altres afeccions
del **Catarro de la bufeta**
Riesca ràpid i energic. Res d'irritacions ni de
carques capelles passen per l'estoma sense dis-
tèria. Tan sols hi ha una única aplicació: neteja
Venda en totes les farmàcies en capses de 45
i 90 capelles. — Importadors: M. Delmas-Olivier,
Ronda de l'Albany, 1, Barcelona. — Pèr-
es, Martí i C. A. Alcázar, número 3, Madrid.

Del Marroc

(PER TELEFON)

El port de Larache

Madrid, 23, 9'15 nit.
El senyor Lopez Navarro, enginyer de
canals i inspector de la Junta adminis-
trativa de ports, ha sigut despatxat a La-
rache pel seu treball amb l'objecte
d'estudiar les ampliacions que han
de portar-se a cap en aquell port.

El viatge don Villanueva

Tanger. — El president de les Corts
ha desembarcat aquest matí, essent re-
but pel personal de la legació i del
consul i les principals personalitats de
la colònia espanyola.

El senyor Villanueva, després de des-
cansar uns moments, ha visitat, acom-
panyat pel P. Betanzos, les escoles de
Alfonso XIII de les quals ha fet un com-
plet elogi.

S'ha traslladat després al domicili de
l'encarregat de Negocios d'Espanya i allí
ha esmorzat.

Embarcarà aquesta tarda per a re-
gressar a Madrid, lo qual ha frustrat el
pensament d'acabar la celebració d'una
reunió a la Legació d'Espanya i ob-
sequiar amb un xampany d'honor en el
Casino Espanyol.

La reserva oficial

Madrid, 24, 12'30 matí.
Continua l'absoluta manca de notícies
oficials del Marroc, i així mateix falten
els informes particulars, degut això úl-
tim a la severa censura que allí s'exer-
teix.

L'agressió de que fou objecte un des-
tament del regiment de Córdoba, com-
mandat pel tinent coronel de Larache, no
ha pogut ser coneguda fins després d'uns dies
en què cadavres de les víctimes arri-
ben a Ceuta.

No és aventurat afirmar, en vista de
lo que succeeix, que la falta de notícies
continuarà fins que les vacances ofi-
cials acabin, a menys que algun acon-
teïment imprevist obligués per sa magis-
tratura a trencar la reserva que impera.

Sols a conegut-se de la campanya
la continuada evacuació de forces com-
batents en aquestes freqüents convulsions
de malalties que arriben a diferents ports
de la península.

Expedició de malalts

Amb el vapor Vicente Sanja ha arri-
bat a Cádiz la següent expedició de
malalts procedents de Ceuta:

Francisco Toledo Casanova, Josep Lo-
pez Castillejos, Eugenio Gordo Elias, Jo-
sef Ramos Salas, Cecilio Herrero Naranjo,
Angel Sanchez de Pedro, Sergi San-
turbe Alonso, Ferrnandez Senjo Muñoz,
Serafi Alvarez Lora, Francisco Sosa-
vía Nagano, Sando Blazquez, Perez Ga-
rido Romero, Antoni Brotons, Alfonso Or-
tega Garcia, Mateu Navas Enamorado,
Antonio Menier Nufiez, Manuel Esclava
Gut, Ramon Soler Albert, Pere Galvez
Ceballos, Valentin Hernandez Vaguer,
Clemente Hernandez, Josep Lopez
Nicolas, Pere Gres Martinez, Vicen-
tes Lorente, Marcel Beltran Martinez,
Amador Peña Rodriguez, Josep Posera
Armado, Aurelia Perez Mayer, Salvador
Boen Teixidor, Joan Planas Obradors,
Eloi Fernandez Rodriguez, Andreu So-
rro Falls, Joan Calderón Garcia, Luis
Núñez Gadoño, Manuel Moreno Bili-
col, Frederic Navarro Pena, Ferrn-
ludo Povoda, Quiteri Martín Navarro,
Joaquim Morillo Cabo, Pere Barreña-
Cabo, Joan Mifano Bajo, Josep Martinez
Cerezo, Primitiu Martinez Castillo, Sa-
lador Sanz Ricos, Nicolau Rodriguez
Martín, Josep Ferrer Coller, Josep Pa-
choy, Ferrnandez, Eusebi Fernandez Go-
yoza, Pere Rubio Minano, Ferrn-
Pancha Martinez, Pere Arana Cortés, Fe-
lip Espinosa Gonzalez, Joaquin Moreno
Espinosa, Raimon Madrid Morillo, Ka-
el Diaz Camacho, Pere Servando Ca-
rio, Monic Maus Gonzalez, Josep Alber-
t, Comte Fort Sabatell i Lluci Al-
bera Perez.

Carta don Berenguer

El general Berenguer dirigeix una car-
ta a l'«Espanya Nueva», que publica la
lamentant-se de l'equip que es col·loca
a les forces del seu març, atribuint-
les-hi constantment actes de salvatge-
ria sancionats per la oficialitat.

Afegeix que és molt dura la tasca de
aquesta oficialitat i classes europees per
a rebre com a premi la ingratitude i des-
calificació dels seus compatriotes.

Explica lo que són els regulars in-
digenes, diu:

«Són soldats dels reclutats entre els
procedents de les antigues melalles de l'im-
peri i dels nombrosos pretendents que
han fet guerra contra els Soldans. Son
homes que han passat la vida guerregiant
pel món, i els seus procediments habituals de la raça
que els ha produït, els fa rebre el salvatge-
isme que els és peculiar.

La nostra tasca consisteix en dis-
ciplinats, en instruirlos, agruparlos en
seccions, companyies i esquadrans, per
a no perdre les seves vertutats com
combatents individuals i sense desvir-
tut, la seva excepcional aptitud per a
lluitar, i poder dirigir la massa en forma
que faci possible l'evolució del conjunt
i la marxa del combat.

Si en la marxa d'un combat, un episo-
di molt gran, dona origen a l'explosió del
selvaticisme instintiu en aquells, l'inten-
ció dels oficials corregeix a l'acte
els fets consumats és garantia de que
no tornarà a repetir-se.

Termina manifestant que si les ma-
res espanyoles vegessin de prop a les
tropes indigenes, apreciarien l'estat que
fan de sang espanyola i de braços que
tornen al sosteniment de les famílies,
i es deixaria el que un equivoc les em-
bolcallés en un mal concepte.

El Roghi

Peñón.—Comptats son els dies que els
moros deixen de venir, portant notícies
familiars en sa majoria.

Ahí s'arribaren dos que digueren ser
soldats de l'antic Roghi Sidi-Mohamed
Ben-Amara, els quals asseguraren que
aquest vi a Benara, a quatre o cinc
dies, en el camí de Fez.

Aquests soldats, que munten brinsos
cavalls alburis i porten florentins rífls
han portat cartes que van repartint en
les kabilles i en alguns missives, segons
ells, Fidi-Mohamed Ben-Amara, acon-
seilla la pau amb els espanyols.

Persones que coneixen a l'antic Ro-
ghi se disposen a dirigir-se en aquella
regió per a assegurar-se de la seva exis-
tència i propòsits.

De Ceuta

Ceuta.—De matí ha sortit, mana-
da pel tinent coronel d'Estat Major don
Josep Prieto, una columna formada per
dues companyies del regiment de Bor-
bón, una secció d'enginyers, un esqua-
dró de Talavera i altre de Victoria.

La columna s'ha organitzat en el pla
de la plaça, sense novetats.

Alta columna formada pels batallons
de caçadors de Madrid i Barbastro,
manada pel tinent coronel Garcia Mo-
reno, s'ha dirigit cap a Rio Martín i
ha arribat a una esplanada on han in-
stalat el seu campament.

Les tropes se banyaran durant tres
dies i en aquesta posició aniran tur-
nant tots els cossos de l'exèrcit de
operacions.

De Melilla

Melilla.—Se troba en aquesta plaça
don Alfonso Torregrosa, preu-feter de
les obres del ferrocarril que's cons-
truïu en la zona francesa, una de les
víctimes de la tragedia de Hunet-el-
Hach, en què moros capturaren a
Teodor Florent.

L'objecte del seu viatge era recollir
notícies del parader de la captiva, ha-
rent sabut que les autoritats espanyo-
les, per conducte de la oficina indige-
na, li han remès en diferents oc-
asions robes i efectes i que se segueix
gestionant el rescat.

En el vapor «Sagunto» marxaran a
Ceuta per a incorporar-se als seus res-
pectius cossos, tres brigades i 66 mo-
ros de les forces regulars indigenes.

De Cádiz

Cádiz.—A les set de la tarda han
embarcat en el vapor «Canalejas», amb
destí a Larache, 182 soldats quasi tots
de Santat, i 24 oficials de distints re-
giments.

També ha embarcat el metge d'anti-
senyor Sánchez Bittel amb destí a l'Hos-
pital de Larache.

Demà sortirà cap als Hospitals de
Sevilla una expedició de 80 malalts pro-
vinents de Larache i Tetuán.

Un grup de joves d'aquesta loca-
litat ha corregut la població, robant
diant fonsos per a socórrer als ferits
i malalts que desembarquen a Cádiz.

La primera capta ha alcançat 700
pessetes.

Telegrama oficial

Madrid, 24, 1'35 matí.
Larache.—Tinent coronel quefe d'E-
stat Major a ministre de la Guerra.—El
comandant general m'ordena desde Al-
cazar, que participi en son nom a V. E.
que ahr va tornar a Arica la columna
de Bermúdez de Castro, després de de-
rrocar ocupades les posicions de Rotian
per 20 moros de policia indigena i una
secció d'enginyers que estaran allí fins
acabar les obres de defensa.

La tasca realitzada pel Batall d'Ar-
cila i el quefe de la esmentada columna
i per l'oficina indigena ha donat per
resultat la submissió de tots els adu-
ars de les kabilles de Gurbia, a excepció
de les posicions de Amara i Bedaro, que
encara que pacificades al pla, s'han sot-
mes a l'acord de la harka del xok el
Arba de Beni-Aros, la qual ha disminuït,
quedant sols en dit punt 20 homes per
cada fracció de dites kabilles.

Desde fa dos dies tenien anunciada
la seva vinguda a Alcazar els quefes
d'alguns aduars de les kabilles de Ali-
Xenit, per a realitzar acte de submissió.
S'els avia que ho fessin davant del co-
mandant general, i així s'ha efectuat,
presentant-se's les kabilles dels adu-
ars de Hienia, Estach, Gel i Geiran, situa-
ts a la zona on se realitzà la operació
del dia 14, al sok del Bf jemis de Abd-
el-Astallas, a 15 kilòmetres al Nord de
Alcazar.

Se'guen anida la major part de la
harka, de 400 a 300 homes, el quefe
més caracteritzat de la qual es Ben-Zit-
at.

De Larache va sortir el dia 21 el
regiment de Covadonga, cap a Arica,
aprovisionat, de passada, el xok de
T'Zetia i relevant les forces del xok
de T'Zemim. El batalló de la Reina que
guarneix la posició de Cudia Francat
també ha sigut rellevant.

Se'guen anida la major part de la
harka, de 400 a 300 homes, el quefe
més caracteritzat de la qual es Ben-Zit-
at.

De Larache va sortir el dia 21 el
regiment de Covadonga, cap a Arica,
aprovisionat, de passada, el xok de
T'Zetia i relevant les forces del xok
de T'Zemim. El batalló de la Reina que
guarneix la posició de Cudia Francat
també ha sigut rellevant.

Se'guen anida la major part de la
harka, de 400 a 300 homes, el quefe
més caracteritzat de la qual es Ben-Zit-
at.

De Larache va sortir el dia 21 el
regiment de Covadonga, cap a Arica,
aprovisionat, de passada, el xok de
T'Zetia i relevant les forces del xok
de T'Zemim. El batalló de la Reina que
guarneix la posició de Cudia Francat
també ha sigut rellevant.

Se'guen anida la major part de la
harka, de 400 a 300 homes, el quefe
més caracteritzat de la qual es Ben-Zit-
at.

De Larache va sortir el dia 21 el
regiment de Covadonga, cap a Arica,
aprovisionat, de passada, el xok de
T'Zetia i relevant les forces del xok
de T'Zemim. El batalló de la Reina que
guarneix la posició de Cudia Francat
també ha sigut rellevant.

Se'guen anida la major part de la
harka, de 400 a 300 homes, el quefe
més caracteritzat de la qual es Ben-Zit-
at.

De Larache va sortir el dia 21 el
regiment de Covadonga, cap a Arica,
aprovisionat, de passada, el xok de
T'Zetia i relevant les forces del xok
de T'Zemim. El batalló de la Reina que
guarneix la posició de Cudia Francat
també ha sigut rellevant.

Se'guen anida la major part de la
harka, de 400 a 300 homes, el quefe
més caracteritzat de la qual es Ben-Zit-
at.

De Larache va sortir el dia 21 el
regiment de Covadonga, cap a Arica,
aprovisionat, de passada, el xok de
T'Zetia i relevant les forces del xok
de T'Zemim. El batalló de la Reina que
guarneix la posició de Cudia Francat
també ha sigut rellevant.

Se'guen anida la major part de la
harka, de 400 a 300 homes, el quefe
més caracteritzat de la qual es Ben-Zit-
at.

De Larache va sortir el dia 21 el
regiment de Covadonga, cap a Arica,
aprovisionat, de passada, el xok de
T'Zetia i relevant les forces del xok
de T'Zemim. El batalló de la Reina que
guarneix la posició de Cudia Francat
també ha sigut rellevant.

Se'guen anida la major part de la
harka, de 400 a 300 homes, el quefe
més caracteritzat de la qual es Ben-Zit-
at.

De Larache va sortir el dia 21 el
regiment de Covadonga, cap a Arica,
aprovisionat, de passada, el xok de
T'Zetia i relevant les forces del xok
de T'Zemim. El batalló de la Reina que
guarneix la posició de Cudia Francat
també ha sigut rellevant.

Se'guen anida la major part de la
harka, de 400 a 300 homes, el quefe
més caracteritzat de la qual es Ben-Zit-
at.

De Larache va sortir el dia 21 el
regiment de Covadonga, cap a Arica,
aprovisionat, de passada, el xok de
T'Zetia i relevant les forces del xok
de T'Zemim. El batalló de la Reina que
guarneix la posició de Cudia Francat
també ha sigut rellevant.

Se'guen anida la major part de la
harka, de 400 a 300 homes, el quefe
més caracteritzat de la qual es Ben-Zit-
at.

De Larache va sortir el dia 21 el
regiment de Covadonga, cap a Arica,
aprovisionat, de passada, el xok de
T'Zetia i relevant les forces del xok
de T'Zemim. El batalló de la Reina que
guarneix la posició de Cudia Francat
també ha sigut rellevant.

Se'guen anida la major part de la
harka, de 400 a 300 homes, el quefe
més caracteritzat de la qual es Ben-Zit-
at.

De Larache va sortir el dia 21 el
regiment de Covadonga, cap a Arica,
aprovisionat, de passada, el xok de
T'Zetia i relevant les forces del xok
de T'Zemim. El batalló de la Reina que
guarneix la posició de Cudia Francat
també ha sigut rellevant.

Se'guen anida la major part de la
harka, de 400 a 300 homes, el quefe
més caracteritzat de la qual es Ben-Zit-
at.

De Larache va sortir el dia 21 el
regiment de Covadonga, cap a Arica,
aprovisionat, de passada, el xok de
T'Zetia i relevant les forces del xok
de T'Zemim. El batalló de la Reina que
guarneix la posició de Cudia Francat
també ha sigut rellevant.

Se'guen anida la major part de la
harka, de 400 a 300 homes, el quefe
més caracteritzat de la qual es Ben-Zit-
at.

De Larache va sortir el dia 21 el
regiment de Covadonga, cap a Arica,
aprovisionat, de passada, el xok de
T'Zetia i relevant les forces del xok
de T'Zemim. El batalló de la Reina que
guarneix la posició de Cudia Francat
també ha sigut rellevant.

Se'guen anida la major part de la
harka, de 400 a 300 homes, el quefe
més caracteritzat de la qual es Ben-Zit-
at.

De Larache va sortir el dia 21 el
regiment de Covadonga, cap a Arica,
aprovisionat, de passada, el xok de
T'Zetia i relevant les forces del xok
de T'Zemim. El batalló de la Reina que
guarneix la posició de Cudia Francat
també ha sigut rellevant.

Se'guen anida la major part de la
harka, de 400 a 300 homes, el quefe
més caracteritzat de la qual es Ben-Zit-
at.

D'ITALIA

Els guardies suïços
Paris, 23, 9'25 nit.—Roma.—Els guar-
dies suïços, reunits al pati de la ca-
pella del Vaticà, han escoltat la lectura
d'una carta del cardenal secretari, mon-
senyor Merry del Val, reprimint els
actes de indisciplina comesos darrerament
i invitant a abandonar el cos
espontaniament als que no's vulguin sot-
metre a les regles del mateix, a fi
d'evitar al Papa el dolor de disordre
de la guardia noble.

Tres guardies suïços han sigut lli-
cenciats.—Havas.

D'AUSTRIA

Víctimes de la explosió
Paris, 23, 11'30 nit.—Viena.—Han
mort tres dels ferits a conseqüència de
l'explosió de la fàbrica de cartruts de
Woellersdorf.—Havas.

D'ORIENT

Turquia i Bulgaria
Paris, 23, 10'40 matí.—El «Wiener
Allgemeine Zeitung» ha rebut un despatx
de Constantinopla dient que'l Consell
de ministres de Turquia ha acordat
declarar la guerra a Bulgaria i inva-
dir els territoris búlgars.—Havas.

Les potencies
Paris, 23, 10'57 matí.—Segons «Le
Petit Parisien», les grans potencies, a
proposít de la recuperació de Adriano-
pols pels turcs, se limitaran a fer una
gestió prop del Govern otomà protestant
per haver contravintut les cláu-
sules del tractat de Londres.—Havas.

La situació a Bulgaria
Paris, 23, 11'20 matí.—L'«Excelsior»
publica un telegrama de Viena dient
que allí s'han rebut despatxos de Sofia
donant compte de que, ha esclatat la
revolució.

Han començat els saqueigs.
El rei Ferran ha resol abdicar a
favor del príncep Boris.—Havas.

Els turcs a Adrianópolis
Paris, 23, 11'46 matí.—«Le Matin»
publica un telegrama de Constantinopla
atribuint a una alta personalitat oficial
la declaració de que caldran moltes
baïonetes per a fer sortir als turcs
d'Adrianópolis.—Havas.

Els turcs a Bulgaria
Paris, 23, 10'30 nit.—Sofia.—La
cavalleria turca ha a travésat l'antiga
frontera turco-búlgara, per la banda de
Mustapha-Pachà, ocupant una dotzena de
poblets.—Havas.

Per la pau
Paris, 23, 10'45 nit.—Bucarest (oficial).
—Grecia i Serbia consenten en
quels preliminars de la pau i el tractat
de pau siguin firmats a Bucarest.

Bulgaria accepta els principals punts
formulats.—Havas.

Serbis i búlgars
Paris, 23, 11'20 nit.—Belgrado.—
Segueixen a la frontera búlgara els com-
bats, sense importància, essent rebu-
jats per tot arreu les escameces dels
búlgars.—Havas.

MES TELEGRAMES
I TELEFONEMES
DE "LA VEU DE CATALUNYA"

(PER TELEFON)

La «Gaceta»

Madrid, 23, 10 matí.
La «Gaceta» publica:
«Decrets d'Estat nomenant cavaller de
Carlos III al duc de Birona».

«Decrets de justícia nomenant cano-
ge de Salamanca al prebete don Jacinto
Esteban Prieto, i promouent a la
capellania de Reis Catòlics, vacant a
la metropolitana de Granada, al pre-
bete don Alfonso Izquierdo Martinez».

Reial ordre aprovant el plec de con-
dicions a que ha de subjectar-se l'arrenda-
ment de serveis per a efectuar el
recupercació de les contribucions
i impostos qual exacció se verificat
per medi de rebuts tals, de les
cèdules personals i dels deutes a favor
de l'Estat, qualsevol que sigui el seu
origen.

Disposant que'l dia 26 de l'actual
no hi hagi sessió oficial de Borsa.

Resolent el concurs de trasllat en-
tre catèdres per a proveir les càte-
dres de Química industrial orgànica,
Tintoreria i Arts ceràmiques i de Teoria
especial de les màquines, segon curs,
i Construcció de màquines, vacants a
la Escola d'enginyers industrials
de Barcelona. Se resol el concurs
destinant les instàncies dels catèdres
don Luis Dams i don Pere
Nicolau.

Convocat a oposició a varies càte-
dres d'Escoles de Comerç i disposant
s'annunci la provisió pel torn de tras-
llat d'altres de varies Universitats, cap
de Catalunya.

Relació número 508 de crèdits per
obligacions procedents de la última guerra
de Ultramar.

El president.—Sens novetat
Madrid, 23, 2 matí.
El president del Consell ha passat
el matí en son domicili particular on
ha despatxat variis assumptes de Go-
vern i ha rebut algunes visites entre
elles la dels ministres de Governació,
Instrucció i Gracia i Justícia i l'Alcalde
de Madrid.

En la presidència ha rebut als peri-
odistes el secretari manifestant que no
ocorria novetat al Marroc ni a la pe-
nínsula.

Grupus escolars
El ministre d'Instrucció pública ha
visitat avui els terrenys propers a l'Es-
cola de Veterinària, destinats a la cons-
trucció de dos grupus escolars. N'hi ha
35.000 pèus, els suficients per a que
els locals tinguin tota l'amplitud necessària.

El senyor Ruiz Jimenez es proposa
donar gran activitat an aquestes obres
a fi de que les escoles quedin construï-
des molt aviat.

Viatge don Gasset
Amb l'objecte d'inaugurar els regadus
de l'estany de la Peña, surt aquesta tar-
da cap a Osa el ministre de Foment.

L'acompanyaran, ademés del director
d'agricultura, i el subsecretari, nom bre-
d'arques.

L'impost sobre'l sucre
La Cambra Industrial de Madrid ha
dirigit una instància al Govern pre-
gant-li que en els proxims pressupòs-
ts per a 1914 se reduïxi a 25 pessetes
l'impost que actualment paga la pro-
ducció del sucre.

Bisbe de Jaca
Ha sigut nomenat bisbe de Jaca, en
la vacant que deixà don Amolin López
Pelaez, el canonge de Valladolid, se-
nyor Crespo.

Arxivat el publicat en la «Gaceta» l'o-
portú Decret.

L'informació sobre les aglles
Madrid, 23, 4'15 tarde.
A la R. O. prorrogant el plaç per a
l'informació sobre'l proveïment d'aglles
de Barcelona posa «El País» el següent
comentari:

«Millor hauria sigut donar de primer
adjudat el plaç de 30 dies, però, en fi,
35.000 pèus, la boca amb fets als fa-
tisions de la canalla Defensa Social
de Barcelona que demana la pro-
ducció de la canalla».

proga i que és probable segueixi de-
manant-la.

L'Associació de Propietaris de Bar-
celona i l'entitat d'alguns con-
sultants han informat ja.

Exercicis militars

Se comenta molt que aquest dies les
forces d'infanteria de la guardia de
Madrid facin diàriament exercicis al cam-
pament d'Alameres.

Com que l'anada se fa de matí a la
se porta a cap en les millors condicions
per a l'oficialitat i els soldats, però no
passa lo mateix a la tornada, que s'efec-
tua a hora avançada del matí, quan el
calor és fortíssim.

Fins ara no s'han registrat casos de
insolació, però se tem que n'hi hagi si
segueix el calor asfixiant d'aquests dies.

Alguns diaris criden l'atenció del ge-
neral Marina per a que sospingui

Pàgina Artística de LA VEU

Excavacions y troballes.-Art antich y modern.-Pedagogia artística.-Museus y Coleccions.-Art nacional y extranger.-Curiositats barcelonines.-Ressenya de conferencies.-Exposicions locals y forasteres.-Llibres y Escoles. Noticies de concursos y de tot lo que pugui interessar als artistes y als industrials d'art

138

Sant Segimón

Grabat anònim (Pere Abadal), copia d'un retaule de Joan Gasco

Sant Jordi

Boix de Pere Abadal

compondre molts per l'obra dels grabadors Abadal no tracto pas de suposar que sigui aquesta digna de gran consideració, prenent-la solament com a manifestació d'art. Ella contribuiria a demostrar lo que ja sabem, que l'art en nostre país durant la segona meitat del segle XVII i principis del XVIII no estava pas generalment en un lloc molt enlairat, ni en estat gaire florissant; però no fora just suposar que a Catalunya tot estava a l'alçada dels grabadors de Moya, i no tinguéssim gent que podia produir i produïa l'obra dels grabadors de Moya.

El succés en l'art ingenu de grabar el seu fill Josep. Sabem que aquest era fill de Pere Abadal, puig que ho diu en un grabat representant Sant Maurici. També una obra la firmà en companyia del seu pare, en 1678. Se'l troba, al menys, des de 1678 fins a l'any 1685, semblant que sempre estigué establert a Moya. No és pas molta la diferència que va de les obres de pare a fill. Les d'aquest potser són més fetes de grabador, però no són pas tan ingenues, ni revelen tan avinentment per afrontar gèneres diversos.

Entre els dos Abadal ja esmentats i el que s'anomena Pau hi va força de diferència. El seu nom surt amb les dates de 1694 fins a 1708, anyada darrera en que firmà a Moya, fent l'efecte que degué traslladar-se a Manresa amb posterioritat a la darrera obra que apuntada, aon hi firmà obres que no duen indicació cronològica.

Deu ésser fill d'ell un Andreu Abadal, que's troba datant obres en 1731, a Manresa, quasi totes molt deficientes i desgraciades com a dibuix i manera de tractar la xilografia. Degué fer unes estacions del vi de la Cruz, de les que a judicar per les cinc mostres que conservades, pot dir-se, resulten un model de mala traça. L'ignasi Abadal, el seu successor, no consta pas que continués en grabar, per més que fou qui establí amb bon prestigi una casa que's feu ben coneguda per les seves estampacions manresanes.

Aquest Ignasi degué ésser el qui en temps de Carles IV degué fer la copiació de grabats que componen el volum, en el que entre les peces hi figuren una concessió d'indulgències de l'any 1742 i una l'any 1743 presentant una tarja sostinguda per dos lleons coronats en que's lleixen un s'viva a l'esmentat rei. I res ho demostra millor que'l fet de que al portar-se a cap la reunió dels grabats en un tot, molts d'ells eren tirats amb planxes ja antiquades, aixafades i que ostentaven clarament els corsos de la vellutaria, no faltant-hi varietats de colors, amb tot i el seu molto antic fet a Moya, duen el peu d'estampació de l'ignasi Abadal, de Manresa. Aquest és molt possible que al decidir-se a arreglar el llibre mostrari hi posà algunes planxes que no devien pas ésser fetes per cap dels seus antecessors, sinó per un grabador professional que manejava el car-osc de una manera diversa dels Abadal. Aquesta l'any 1680, indicadors d'altres mans no són firmats i degueren ésser ben poques en número.

Es ben digne de sapiguer-se la diversitat d'obres que's Abadal feren per encàrrec. A ells els plovien, especialment al Pere, els encàrrecs de les més diverses regions de Catalunya, demostrant això que degué ésser ben pregonada la fama del taller de grabats que hi havia a Moya, i degueren de Moya. Aquest feu estampes pels mercenaris de Barcelona, pel Sant Crist de l'Hospital i per la obra dels Sants Martírs de Vich, per Sant Narcís de Girona, pel Crucifix de Balaguer, pels Congregants de Manresa, pels obrers del Tura d'Olot, per Santa Tecla de Tarragona, Sant Eudald de Ripoll, Santa Màrtirs de Moya i de Castellterçol, Sant Celoni i Armenter de Cardona, pels santuaris de la Mare de Deu baix l'advocació del claustre de Solsona, Pinós, Hols, Puig, Juncadella, Nuria, Font de la Salut, la Gleba, els Archs, el Mirale, Misericordia, etcètera, etc.; presentant tots els aspectes de l'imatgeria popular de devoció, amb els principals Sants i les figures i devocions més estimades pel nostre poble. Algunes d'aquestes estampes, quan no eren prou grans els mollos o es volia que fossin més riques, s'adicionaven amb orles i lemes i cobles, havent-n'hi també que's pintaren d'una manera ben barba, posant-hi colorines que avui ens fan més estranyant la posició del grabat i el conjunt de l'obra tipogràfica. Es que en tota l'obra dels grabadors Abadal hi ressur sempre el desig de fer pel poble senzill, satisfent-lo en les seves devocions fins en les seves estranyeses.

I en lo pertocant a estranyes no's pot negar que també feren els grabadors que's ocupen. Un d'ells feu un molto amb sentencies dignes de sapiguer-se, pregonant el triomf de la mort sobretot, entretint-se en obrir en xilografia lo que podia haver-se fet amb caràcters movibles d'impremta. També grabà un arbre genealògic, que prou degué copiar-se d'un bon grabat estranger, assajant-se igualment en grabar al viu el Tartaro monstruos, que havia agafat en una batalla un Nicolau Odrino en 1664, personatge aquell tan estrany que portava coll de girafa i devia ésser un habili sageter. Aquest darrer grabat, amb la seva inscripció italiana, pot pensar-se ésser fet pel Pere Abadal, a ordenació d'algun rondaire venedor de romanços, que degué trobar-se en nostre país acabant-se-li l'existència d'una fulla que és fàcil tingues tanta sortida com la de la sèria malvada o el romanço del caragol.

En el volum que estem estudiant hi ha també grans boixos amb el apunçall i un lema dirigit contra les dones xerraires, amb el s'rat qui menja lo rat, amb la mona i amb el mercader tenint la bossa del diner a la mà i rodejat de llegendes amb consells castellans que son glosa del tema del grabat sobre el oio, per a que no's perdin diners. Aquest mercader, guinyant un ull i senyalant que hi ha que vigilar, té més l'aire d'un fruit del segle XVI que de l'any 1678.

Aquesta recordança de lo antic és molt de notar en l'obra dels grabadors moianesos, tota vegada que aquesta està plena de detalls que a voltes i si's tingues de judicar sense precedents, podria creure's que pertanyen a temps més antics dels que hem pogut establir al recollir les dates de l'obra de cada un dels Abadal. Entre els grabats n'hi ha com el de Sant Antoni Abad que reproduïm, amb tot l'estil de les coses plateresques, i com el Sant Segimón que deuia pendre's com de principis del 1500. Es que aquest darrer Sant és evidentment copia d'una pintura que tenim al Museu Episcopal de Vich, en la que hi ha representat el Sant Rei de Borgonya.

En Pere Abadal degué veure aquesta obra pictòrica original al Joan Gasco, venint-se'l al davant al trobar-se algun dia a Centelles, aon hi deuia presidir un retaule dedicat a Sant Vicens Espanyol i Sant Segimón, i sense parar-se en més coses degué fer-se un dibuix que li serviria pel boix que pot veure's en copia reduïda acompanyant aquestes ratlles. L'Abadal donà el mateix vestit i posà a la figura i els mateixos admetibles atributs reials de la corona, cap i pont, cuidant-se més que d'afegir-hi el paisatge que rodeja al Sant i que dista tant d'agermanar-se amb la figura d'aquest. Un altre boix representant el mateix Sant Rei i Penitent, firmat en 1670 i concebut sense'l pou forçat de copiar una antiga imatge gòtica, en res s'assembla amb el creat per en Gasco, resultant així que dues obres d'un mateix grabador i donant igual representació, un l'efecte de dos grabats entre'ls que hi hagués un espai de 150 anys.

I aquests estrucs d'artista aprofitador de tot lo que venia al cap i podia fer servei se nota clarament en el conjunt dels grabats deguts a la dinastia dels Abadal grabadors. Fins ells amb ells se copiaven aquests. Així un grabat de la Mare de Deu de la Gleba firmat pel Pere en 1680, cinc anys després era reproduït pel Josep, donant-li el títol de la patrona d'Olot, amb sols canviar una llegenda que anava sobre'l docer de la Santa imatge. Aquesta serví també per a les estampes fetes a encàrrec del santuari del Collell, en 1679, canviant-hi ja més cosa.

Creiem d'interès aquests dades per a l'història del grabat xilogràfic català, tota vegada que no son pas moltes les notícies que tenim de la gent que produí els clíxes que a voltes trobem en llibres o papers vells catalans, dels que n'hi ha relativament pocs que portin nom del personatge que s'ocupà en la feina pacient de produir el molto per a l'estampació. En el temps en que treballaren els Abadal foren ben pocs els grabadors de boix que's tenim coneguts. El L. Deu resulta ser llibrer de l'any 1640, seguint-lo el G. Font en 1645, el Joan B. Pl en 1668, un tal Olls apareix en 1682, el mallorquí Llorenç Montaner firma en 1727, l'Antoni Sabater treballa fins per allà l'any 1730, l'ignasi Valls també al boix després de produir molt en aram i l'hem vist firmant des de 1737 i 1764, el Melchor Guasp, també mallorquí, sotscriví entre 1753 i 1772, i ben poca més queda que no son pas moltes les notícies que tenim de gent d'interès, sinó volem citar les firmes de inicials soles que's son desconegudes, n'ls grabadors posteriors als apun-

Sant Antoni, abad

Grabat en boix, copia d'altre grabat del segle XVI, obra de Pere Abadal, de Moya

tats. Molts buriladors de boixos d'estampació, per lo que pot endevinar-se, degueren ésser senzills aficionats, impressors o obrers que treballaven obscurament, segons les necessitats, i per a satisfer les exigències de l'impremta. Però el grabat xilogràfic català del segle que seguí a l'any 1650 és quasi sempre defectuós i més aviat obra d'un home de traça i paciència, que d'un professional i conecidor dels secrets del car-osc. La obra artística dels Abadal que hem procurat donar a conèixer en el present escrit demostra això que diem.

Josep GUDIOL I CUNILL, Pbr.

El fill del Greco

(Continuació)

El Greco havia arribat a la gloria altíssima del «Entierro del Conde de Orgaz». Son ideal havia cristallitzat en aquella obra mestra. Ell n'estava content i satisfet.

L'ànima s'afegia i la sang de l'agonia per assolir les perfeccions supremes de la realització del seu somni. Però la veu de l'esperança la sosté i la reconforta: «Allà, en les altures, les àlguies volen solitàries, obrint sos ulls al sol no entelat per cap boirina, respirant a pit obert l'aire no contaminat per cap halè».

I el Geni s'enlaira, i arriba a l'obra mestra. «Que són tots els sufriments passats, al costat del moment diví en que'l peu remarcava la petjada última, perquè ja no hi ha res més alt on ascendir en la pròpia montanya?»

Mes... oh misèria de la condició humana! Què fràgils són tots els andams que sostenen nostra aparatosa vida exterior, com les improvisades decoracions de teatre de fira! El mareig no deixa continuar en l'altura. L'home necessita sempre quelcom més alt on allargar les mans, quan els peus li flaquesquin o'l cap li rodi.

Les àlguies no deixen rastre quan la ploma de ses ales escriu en la plana blisa de l'infinit el poema de llurs exal-

tacions, ni poden fer el niu allà d'en la calma excelsa. Han d'anar a parar-lo en la vessant del cingle, talen les parets amb sos excrements, però al baix de l'il·lusió de ses volades la realitat de son niu, tinguin sos peus present tota l'infinitat del cel anhel.

El Greco reseïdia cada dia menys son natural desig de mantenir-se en terra assolida en l'obra mestra.

Lavors s'afegia l'angoixa de viure, plasmada en la tristesa dels dres.

Una volta desmuntat del corer de Art, rodola per la pendent sense fer esforç, per a redreçar-se. Allà baix, fons de l'abim, obren els braços la desesperació, la Bògeria, la Mort. ¿Podrà detenir-lo?

Tot d'una, obrint els ulls indiferent oïra, seguint-lo en sa caiguda, son i deïxeple, aquell Jordi Manuel tan produït en sos quadres i amat amat forta que en l'amor posen els esperaments.

No és pas lo mateix caure sol i estimbar-se roceant en la caligó l'èsser estimat com a fill i com a xepel.

Lavors es deté. No's deixarà caure. Viurà, treballarà, no ja per ell, sinó pel fill.

L'amor de dona, a part ser sempre un intent d'absorció de l'èsser estimat, pren tants maticos quants són els amants: lleugers, intensos, alegres, tristos, pacífics, violents. L'amor als no pren quasi mai més que dos peces. Els ditsosos i normals, tot obria la veu de la naturalesa, amen els com favorint-los amb el seu sentim, els tristos i desencantats els amen cant i trobant en aqueix amor una compensació de la tragedia de llur vida aixecant al peu de sa casa un mur tísim que, separant-la del món exterior, els ofereix un assil clausurat submergir-se en el bany revifador les energies que importen per a créixer.

Com tot lo humà sols arriba a tísier a mitges, ells no n'estan pas tot contents del propi viure i de actuació en el dels altres, i dintre casa seva busquen l'oblit de tot lo terrior. Allí compleixen cada dia la se-

La Mare de Deu de la Mercè

Boix, de l'any 1667 grabat per Pere Abadal

La Mare de Deu del Tura

Boix de Josep Abadal, de l'any 1685

Hospital, 49, principal. - Barcelona

PRIMERA MEDALLA: BARCELONA 1907

COMPRAS
I
VENDAS
DE
ANTIGUITATS

G. HOMAR

MUEBLES
• LAMPARAS •
• MOSAICOS •
• DECORACION •

CANUDA:4: BARCELONA

TALLERES : Carrer Sarrià, 88

**Compra i venda
d'antiguitats**
ANDREU MASSOT
Baixada de la Presó, 5, i Plassa Rey

RENART & C.^a

Gran assortit en objectes d'art,
fabricació de la casa, propis
per a regals

Reproduccions, clàssic i modern
Retrats, obres d'art dels grans mestres

Exposició de reproduccions
fotografiques al carbó

Grabats, Marcs i motlures d'art

271, Diputació, 271
(entre Claris i Passeig de Gracia)

GRAN SALÓ PARÉS

Exposició Permanent

— DE —

BELLES ARTS

Renovació d'obres setmanalment

Bronzes - Porcelanes i objectes artistic.

Casa fundada en 1840

Carrer de Petritxol, 3 i 5
BARCELONA

Bou de la Plaça Nova, 9 i 11
BARCELONA

X.—De bona gana seguïa aquesta matèria, si no fós que tinc, respecte d'ella, estranyes idees que és pot ser més prudent no emetre massa a la lleugera. Me contentaré, doncs, amb afirmar per darrera volta això que ha estat el retràs de totes les pàgines precedents; que algun el què's vulgui el rang o l'importància que pugui atribuir o associar al qual objecte immediat, hi ha al menys algun que valgui les analogies que s'apropiació ens ha ofert, i qualche instrucció de les freqüents referències de ses condicions més ordinàries a les lleis poderoses, en qual sentit i ordenació tots els homes són Arquitectes, als quals cada hera veu plantar l'estaca o la pedra.

Més d'una i de dues vegades m'he deturat, mentres escrivia, i sovint he sospès el curs de lo que altrament no hauria estat més que importuna persuasió, com el pensament m'ha vingut de quant promptament vana esdevé tota arquitectura, fóra de la què's fa amb les mans. Hi ha quelcom de funest en la llum que'ns ha permès contemplar amb menyspreu les edats passades, per entendre els vells vestigis de les quals hem estat vagant. Pot prodria somriure a l'escoltar la confusa exaltació de molts, davant del nou alcane; de la ciència mundanal i del vigor del mundanal esforç; com si des d'altre volta al començament dels dies de la nostra vida, sems que aurora a l'horitzó. «El sol s'haiva alçat sobre la terra quan Lot va entrar a Zoar».

(Acabard).

Crònica

Concursa de Cartells

Dintre pocs dies apareixeran les bases del Concurs Internacional (per què per al Cartell anunciador de la futura Exposició d'Indústries elèctriques que ha de celebrar-se a Barcelona).

Els premis que s'concediran són els següents, segons les noves que tenim:

Primer premi, 5.000 pessetes.

Segon premi, 2.000 pessetes.

Tercer premi, 1.000 pessetes.

Tan bon punt siguin publicades les bases, els nostres lectors podran tenir-les en la nostra "Pàgina Artística".

Exposició de Belles Arts

Legim en un diari local, que s'estan fent treballs per a celebrar, juntament amb l'Exposició Internacional d'Indústries elèctriques, una Exposició Internacional de Belles Arts.

Les fonts artístiques

Quan per Nadal varen inaugurar-se tres fonts públiques artístiques de la Diagonal, la Plaça d'Urquinaona i el carrer de Pelayo, ja varem dir que les intencions eren bones, i que de lo predicat la meitat s'havia entès i l'altra meitat no.

En efecte, l'Ajuntament va fer tres fonts artístiques, les encarrega a un escultor de nom, i són artístiques, en efecte, però no són belles, ja que això és altra cosa.

Seria cosa bona, doncs, que l'Ajuntament arriés unes fonts belles. Res d'anècdotes, ni escultura "utilitariom-naturalista", com ara la del noi que tomba el cantí i el broc raja, o el que xiula i llença un raig, o el trinxeraire escamarlat dalt d'una font. Això és immortalitzar les males costums del noi selvatge, abandonat; és perpetuar el trinxera i ademés es fer obra d'art letja.

Seguint el criteri d'un bon depurador de les coses del gust, podria fer l'Ajuntament la reproducció de quelques estatuques clàssiques, o de quelques fontanes cèlebres, i això com a intermèdia entre les fonts artístiques lleïtes i les fonts artístiques belles que podrien (després de veure lo bonic que fan

Una conferencia de M. Bertaux, sobre la pintura medieval a Espanya

Copiem íntegre, per l'interès que té per a nosaltres, el següent article que, amb la firma de l'eminent historiador d'art de Granada, don F. de P. Valladar, ha aparegut en la revista «La Alhambra», que ell dirigeix.

Diu aixís:

«La publicació de un extracto de la conferencia dictada en el Centro de Estudios franco-hispanicos de Paris, por el ilustre arqueólogo M. Emilio Bertaux, referente a la pintura española antes del siglo XVI, me hace incluir en estos apuntes, produciendo una interrupción en el estudio de la parte del alcázar nazariya que tengo comenzado, el extracto de la conferencia y unas cuantas anotaciones que acerca de ella se me ocurran; porque es el caso que M. Bertaux nos trae otra vez a discusión la época, el autor y el estilo de las peregrinas pinturas de la «sala de la Justicia» de la Alhambra, sin mencionar siquiera las otras pinturas descubiertas en la estancia próxima a la «Torre de las Damass», difícil problema de crítica histórica y artística que van soslayando — hasta ahora que yo sepa — los orientalistas y los críticos. He aquí como refiere Luis Bonafant en uno de sus últimos «Paris al día», la conferencia de M. Bertaux. Dice así:

«Otra fiesta interesante, desde el punto de vista intelectual, es la que ha efectuado, en la Universidad de Paris, el Centro de Estudios franco-hispanicos, Monsieur Emile Bertaux, quien por invitación del Gobierno español, expuso en Madrid los fondos de los techos pecheros pintados, ha hecho de diez años a esta parte, al través de las regiones menos exploradas de España, habló en la Sorbona de la Pintura española antes del siglo XVI.

«Desde luego trasladó su auditorio al acrópolis de la Alhambra—me escribe el señor Ibañez de Ibero, secretario general del citado Centro—en medio de un universo de figuras geométricas, de entre las cuales parece desterrada la figura humana, y mostró, con la ayuda de fotografías, los fondos techos pecheros pintados—hacia el fin del siglo XIV por un artista cristiano, agregado al servicio de un Sultán, y que representan, al lado de un «diván» de personajes con turbantes, escenas de caballería guerrera y galante. El pintor, probablemente sevillano, era discípulo de la escuela toscana del «Trecento», escuela que se prolongó, desde comienzos del siglo XIV, a Cataluña. Los frescos de Pedralbes, cerca de Barcelona, obra del catalán Ferrer Bassà, revelan un poco de arte más precoz, y quizás más fecundo, que el de Avignon. A la escuela italiana de Cataluña siguió una escuela «franco-flamenca», que modifica sus formas en el sentido de lo patético y del realismo, según la moda de Paris, convertida en la capital artística de la Europa occidental. La obra magistral de esta escuela catalana — la «Pasión», es la continuación de la historia de San Jorge, destruido de Barcelona, de la cual conserva el museo del Louvre cuatro tableros. Cuando la Corte de Paris, y la Francia del norte, arruinadas por los desastres de la guerra inglesa, abandonaron a la corte de Borgoña y a las villas de Flan-

des la iniciativa Directora en los rápidos progresos de la Pintura, el arte flamenco, a su vez, extendió su dominación hasta más allá de los Pirineos. Jean Van Eyck halló en Valencia discípulos como Jacomart Baco y Luis Dalmau, y ocurrió que España, todavía medio oriental, participó sucesivamente de los más originales esfuerzos de la pintura europea. La historia de sus primitivos, que empieza a salir de la sombra, es paralela de la de los primitivos franceses, que ella completa y esclarece. Al través de las imitaciones de las artes extranjeras comienza a dibujarse y destacarse la personalidad artística de Cataluña y de Castilla. España encuentra la primera expresión verdaderamente poderosa de su religión austera y trágica en las obras del pintor Bartolomé Vermejo (el rojo), de Córdoba, el autor de la Pietà de la catedral de Barcelona y de la Santa Faz del museo catalán de Vich.....

Es realmente muy extraño que M. Berteaux haya invertido nada menos que diez años en «descubrir todo eso» acerca de los primitivos de la pintura española. En 1891, por ejemplo, mi sabio amigo Amador de los Ríos, eligió como tema para su discurso de recepción en la Real Academia de San Fernando, «Las pinturas de la Alhambra de Granada», y en ese discurso ha podido hallar Barteaux ya resultados muchos de esos datos que tanto se ha afanado en buscar.

También pudo estudiar las notables investigaciones de Puigari acerca de Dalmau y de su famoso «Cuadro de los concellers» de Barcelona, contestando a Justí, que pretendía, como ahora Berteaux, que Dalmau fue discípulo de Van Eyck todo lo cual y otros muchísimos datos acerca de influencias flamencas e italianas en el arte pictórico español de aquella época, recogí con todo esmero y cuidado en mi «Historia del arte», tomo II, desde la página 367 en adelante, y ahora, como cuando escribí ese libro (1896), pienso que el renacimiento español tiene un carácter especialísimo... sin desconocer las influencias de los artistas italianos y neerlandeses que vivieron a su lado. Pero los siglos XIV y XV, «Las esculturas», (pág. 209) y que en pintura, a esas influencias hay que unir las orientales traídas a España por normandos y cruzados.

Una noticia muy importante ha podido comprobar Berteaux: la venida a España de Van Eyck en 1428, con la embajada de Felipe el Bueno encargada de pedir la mano de la infanta Isabel, hija de don Juan I, y si es cierto que Van Eyck pintara el retrato de aquella, antes de venir a Granada. Por mi parte, no he podido hallar el libro de A. J. Wauters «La pintura flamenca donde parece que se trata de ese viaje»; y en la «Collection de chroniques belges inédites» (dos tomos, 1876) publicada por Gachard, inclúyese el «Itinéraire de Philippe le bon», en 1427, 1428, 1429, etc., y no hallo noticia de ese viaje en la «Gazette de la Belgique», ni en «Mém.», en 1428 se determinan en el «Itinéraire» todos los viajes de Felipe el Bueno desde enero a diciembre, y a pesar de que se mencionan los banquetes, ceremonias (por ejemplo, el lavatorio de pies a los pobres el Jueves Santo, 7 de abril) (1), recibimientos de embajadores, cardenales, etc., ninguna referencia hallo respectiva a la salida o regreso de esa embajada a España.

También podía M. Berteaux haber consultado el notabilísimo estudio de Casellas, el inolvidable crítico, «Un cuadro de un pintor de aquí, atribuido al arte francés», publicado en catalán en LA VEU DE CATALUNYA y traducido al español en esta revista, «La Alhambra», núms. 181, 182, 183, 185, año 1905), dando a conocer la oscuridad y personalidad del gran artista andaluz desconocido casi en su propia tierra, del cordobés Bartolomé Vermejo, estudio ilustrado con reproducciones muy notables.

Y como estas anotaciones se alargan, las terminaré en el próximo número (2).

Francisco de P. VALLADAR

(1) «Je joudi saint. Le soir, le Duc afit le maistré des pieus aux puvres, en son hôtel» (pág. 76, nota).

(2) Es interesantísimo el estudio de Casellas y el triunfo que significa para la crítica española, el hecho de haber reconstruido Mr. Herbert Cook, en la «Gazette de la Belgique», el cuadro, dominado al dragón infernal, notable cuadro de la colección Warner, no es obra del francés como se creyó, sino del flamenco, «un flamenco» como dice la firma del cuadro, «en efecto», dijo Mr. Cook—no se trata de una pintura francesa, sino de un flamenco, como ha demostrado Dr. Raimundo Casellas.....

Covers de Antiguitats
DE
Francisco Llorens
Bou de la Plaça Nova, 9 i 11
BARCELONA

no hem posat cap interès mental en les obres que hem emprès, però en canvi ens hem abandonat a les vanitats i a les coses usuals de la nostra existència. Ara posem, per altra part, que haguessim gastat la mateixa quantitat en la construcció de belles cases i esglésies. Hauríem ocupat el mateix nombre d'homes no en arrossegar carretons, sinó en un treball notoriament tècnic, si no intel·lectual; i els intel·ligents d'entre els hauríem estat especialment feliços en aquesta ocupació, com que haurien trobat en ella lliure espai per al desplegament de l'imaginació, i ella els hi hauria donat el tractat el camí vers l'observació de la bellesa, estudi que, associat amb el de les ciències naturals, forma al present les delícies de molts dels més intel·ligents obrers de manufactures. Tant d'enginyer mecànic se necessita, suposo jo, per a bastir una catedral com per a foradar un túnel o per a construir una locomotora. Hauríem, per tant, desenvolupat la mateixa energia, ensembla que el element principal de l'interès que hauria estat profit de més. I a l'entendre'ns hauríem fet més feliços i més savis, per l'interès que hauríem prèns en l'obra que personalment ens ocupava; i en sentència, a cada cert, en lloc de la ventajosa dubtosa de poder anar depressa d'un lloc a un altre, hauríem tingut la ventajosa real d'haver augmentat el nostre goig d'estar-nos a casa.

nos, més petits, però més constants, i gairement discutibles en llur beneficiosa tendència: i potser encara no estem propers a l'hàbit de preguntar-nos, respecte a qualsevol forma particular de luxe o gasto ordinari de la vida, si la classe de feina que proporciona a l'obra o a dependents és un empleu tan sà i tan convenient com el que d'altre modo hauríem d'haver-li procurat. No basta facilitar el treball, sinó que s'ha de proporcionar un pensament en el gènere de vida que demanen les nostres exigències, i procurar, en lo possible, que les nostres necessitats fossin tals que, a l'ésser proveïdes, enlaïrassin al pobre, ensems que l'alimenten. Més val donar treball superior als homes que educar als homes a ésser superiors al llur treball. Potser l'habitatge, per exemple, s'ha de veure de luxe, que necessitariem per a la vida de criats, són o no una sana forma de gasto; i més encara, si la costum que tendeix a augmentar la classe dels «groomkeys» i dels «grooms» és o no una forma filantròpica d'ocupació mental. Considero també la multitud d'homes les vides dels quals les emplem nacions civilitzades en tallar facetes de pedres precioses. Quanta destresa de mà, quanta paciència i quanta ingenuïtat ho suposen! I els consagren, i els consumeixen simplement en la flama de la vida, per procurar, a lo que'm sembla, ni als que ostenten ni als que contemplen, cap plaer que pugui ni remotament compensar la pèrdua de vida i de facultats mentals que presuposa l'empleu del treballador. Molt més sanament i més feliçment fora aquest mantinguí, si se'l posés a tallar pedra; certes qualitats del seu esportarien les que no dona espai sa feina actual, se deslligarien en les mans nobles; i jo crec que, en fi de comptes, la major part de les dones preferien el plaer d'haver construït una iglesia, o d'haver contribuït a l'ornamentació d'una catedral, a l'orgull de portar sobre llurs fronts certa quantitat de diamants.

X.—De bona gana seguïa aquesta matèria, si no fos que tinc, respecte d'ella, estranyes idees que és pot ser més prudent no emetre massa a la lleugera. Me contentaré, doncs, amb afirmar per darrera volta això que ha estat el retràs de totes les pàgines precedents; que algun el què's vulgui el rang o l'importància que pugui atribuir o associar al qual objecte immediat, hi ha al menys algun que valgui les analogies que s'apropiació ens ha ofert, i qualche instrucció de les freqüents referències de ses condicions més ordinàries a les lleis poderoses, en qual sentit i ordenació tots els homes són Arquitectes, als quals cada hera veu plantar l'estaca o la pedra.

Més d'una i de dues vegades m'he deturat, mentres escrivia, i sovint he sospès el curs de lo que altrament no hauria estat més que importuna persuasió, com el pensament m'ha vingut de quant promptament vana esdevé tota arquitectura, fóra de la què's fa amb les mans. Hi ha quelcom de funest en la llum que'ns ha permès contemplar amb menyspreu les edats passades, per entendre els vells vestigis de les quals hem estat vagant. Pot prodria somriure a l'escoltar la confusa exaltació de molts, davant del nou alçanc; de la ciència mundanal i del vigor del mundanal esforç; com si des d'altre volta al començament dels dies de la nostra vida, sems que aurora a l'horitzó. «El sol s'haiva alçat sobre la terra quan Lot va entrar a Zoar».

Concurs de Cartells

Concert Internacional (per què?)
El concell anunciador de la futura
Exposició d'Indústries Elèctriques
de celebrar-se a Barcelona.
Premis que s'concediran son els
següents, segons les noves que tenim:
Primer premi, 5.000 pessetes.
Segon premi, 2.000 pessetes.
Tercer premi, 1.000 pessetes.
Els bons punts siguin publicades i
els nostres lectors podran tenir-
n a la nostra "Pàgina Artística".

Exposició de Belles Arts

Algim en un diari local, que s'està
dormint, en el qual s'obliga puntament
l'Exposició Internacional d'Indús-
tries Elèctriques, una Exposició Inter-
nal de Belles Arts.

Les fonts artístiques

En per Nadal varen inaugurar-se
dels fonts públics artístiques de
la Plaça d'Urquiza, a la Plaça d'Urquiza
per de Pelayo, ja varem dir que
intencions eren bones, i que de
medic la meitat s'havia entès
meitat no.

Efecte, l'Ajuntament va fer tres
artístiques, les encarrega a un
tor de nom, i son artístiques,
fecte, però no son belles, ja que
és altra cosa.

Altra cosa bona, doncs, que l'Ajunt-
ament ara fés uns fonts bells. Res
de fonts públics artístiques, utilitari-
alistes, com ara la del noi que
cant i el cant i el broc raja, o el
triunfa i llença un raig, o el tri-
unfa i escamarlà dalt d'una font. A
l'immortalitat dels males costums
noi salvatge, abandonat; és per
el "trinxa" i ademés és fer obra
lletja.

Quint el criteri d'un bon diparador
de coses del gust, podria fer l'Ajuntament
la reproducció de alguns es-
tats, o de qualques fonts
celebres, i així com a intermè-
di dels fonts artístiques lletges i
de fonts artístiques belles que podrien
rés de veure lo bonic que fan

(Acadament)

No fa pas gaire, per exemple, hem gastat cent cinquanta milions, amb els quals hem pogut homes per a cavar terra en un indret i disposar-la en un altre. Hem format una classe nombrosa, els pons de ferrocarri, particularment abandonada, ingovernable i perillosa. Hem mantingut a més (hem constat els beneficis lo més favorablement possible), un gran nombre de fundadors en una ocupació malsana i penible; hem desplegat (i això al menys és un bé) una gran quantitat d'enginy mecànic; i finalment hem obtingut el poder d'anar depressa d'un lloc a l'altre. A l'entrentant,